

בס"ד. ש"פ וישלח, י"ג כסלו, ה'תשכ"ז

(הנחה בלתי מוגה)

וכל בניך לימודי הוי' ורב שלום בניך¹, ומביא כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמרו² פירוש המצו"צ ומצו"ד שלימודי הוי' הם תלמידי הוי', תלמידי המקום ב"ה, והיינו ע"י לימוד התורה, כפירוש התרגום אלפין באורייתא. ומפרש גם המשך הפסוק ורב שלום בניך, שמזה למדו חז"ל³ שתלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר וכל בניך לימודי ה' ורב שלום בניך, אל תקרי בניך אלא בוניך, היינו, שע"י לימוד התורה (לימודי ה') נעשה בנין העולם (בוניך), כי קיום העולם הוא ע"י התורה, כמארו"ל⁴ אילמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר⁵ אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת.

ובהמשך המאמר⁶ מביא כ"ק מו"ח אדמו"ר, דהנה כתיב⁷ עשרה עשרה הכף בשקל הקודש, דעשרה מאמרות דבריאת העולם⁸ מכוונים נגד עשרת הדברות⁹, וע"י עשרת הדברות נעשה קיום העשרה מאמרות, דהיינו קיום העולם. ויש לבאר מה שמוסיף בענין זה, ע"פ מ"ש אדמו"ר הזקן בשער היחוד והאמונה¹⁰ בפירוש הכתוב¹¹ לעולם הוי' דברך נצב בשמים, שדברך שאמרת יהי רקיע בתוך המים גוי'¹², תיבות ואותיות אלו הן נצבות ועומדות לעולם בתוך רקיע השמים להחיותם, כי אילו היו האותיות מסתלקות כרגע ח"ו וחוזרות למקורן היו כל השמים אין ואפס ממש, וכן בכל הברואים, אילו היו מסתלקות כרגע ח"ו האותיות מעשרה מאמרות שבהן נבראו בששת ימי בראשית, היו חוזרים לאין ואפס ממש. והיינו, שהעשרה מאמרות נמצאים בהנבראים בכל עת ובכל רגע להחיותם ולהוותם להיות יש מאין ואפס. וכיון שבכל עת ובכל רגע צריכה להיות התהוות הנבראים

(5) ירמי' לג, כה.

(6) פ"ג.

(7) נשא ז, פו.

(8) אבות פ"ה מ"א.

(9) זח"ג יא, ב ואילך.

(10) רפ"א.

(11) תהלים קיט, פט.

(12) בראשית א, ו.

(1) ישעי' נד, יג.

(2) ד"ה וכל בניך שנת תרפ"ט — ש"פ ויצא, קריאת החתן ש" לתורה, וביום ב' וישלח לילה על החתן-מאָל בישיבת "תומכי תמימים" בווארשא" (סה"מ קונטרסים ח"א טז, ב ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 71 ואילך).

(3) סוף ברכות.

(4) פסחים סח, ב.

מאין ליש ע"י העשרה מאמרות, הרי מובן שגם קיום העשרה מאמרות ע"י עשרת הדברות צריך להיות בכל עת ובכל רגע, שע"ז תוכל להיות התהוות הנבראים מהעשרה מאמרות בכל עת ובכל רגע. וזהו הטעם שהחיוב דתלמוד תורה הוא בכל עת ובכל רגע, כמ"ש¹³ והגית בו יומם ולילה, היינו, שבכל רגע ורגע צריך להיות לימוד התורה, כיון שבכל רגע ורגע צריך להיות קיום העשרה מאמרות ע"י עשרת הדברות, שזהו"ע לימוד התורה.

(ב) **וממשיך** בהמאמר, דהנה אמרו רז"ל¹⁴ בעשרה מאמרות נברא העולם, ומה תלמוד לומר, והלא במאמר אחד יכול להבראות, אלא להפרע מן הרשעים כו' וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימים את העולם שנברא בעשרה מאמרות. ויש לבאר המשך וקשר הענינים (דלכאורה אינו מובן מהי השייכות של ענין זה לכללות המאמר), שהאפשרות לכך שע"י לימוד התורה (לימודי הוי") יהי' נעשה קיום העולם (בוניך), היא ע"ז שהעולם נברא בעשרה מאמרות דוקא. והענין בזה, דהנה, בפירוש מארז"ל הנ"ל (והלא במאמר אחד יכול להבראות כו') מבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר שמאמר אחד קאי על ספירת המלכות¹⁴, וכיון שגם ספירת המלכות עצמה כלולה מעשר ספירות, נמצא, שבריאית העולם (שצריכה להיות ע"י עשר ספירות דוקא) היתה יכולה להיות ע"י ספירת המלכות. ומ"מ נברא העולם בעשרה מאמרות, היינו, בעשר ספירות עצמן (ולא כפי שהע"ס כלולים בספירת המלכות, מאמר אחד), כי, אם היתה ההתהוות מספירת המלכות בלבד, לא הי' מאיר גילוי אלקות בעולם, דע"ס הכלולים במלכות הרי הם בבחי' העלם, משא"כ כאשר ההתהוות היא ע"י העשר ספירות (בעשרה מאמרות), אזי נמשך גילוי אלקות בעולם. ויש לומר הביאור בזה, דכיון שענינה של ספירת המלכות הוא רוממות והתנשאות, אזי גם האלקות שבעולם (שהי' נברא על ידה) הי' באופן של רוממות ובהעלם, ולא היתה אפשרות לפעול שיהי' גילוי אלקות בעולם. ולכן היתה התהוות העולם בעשרה מאמרות, היינו ע"י כל העשר ספירות, כי, אע"פ שגם ההתהוות כמו שהיא עתה (בעשרה מאמרות) היא באופן שאלקות הוא בהעלם, מ"מ, ע"י עבודה והתבוננות כו' יכולים לגלות אלקות בעולם (משא"כ אילו היתה ההתהוות ע"י ספירת המלכות בלבד, הנה גם ע"י עבודה לא היו יכולים לגלות אלקות בעולם). ועפ"ז יש לפרש סיום מארז"ל ליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימים את העולם שנברא בעשרה

14) מדרש שמואל לאבות שם. הובא ונתבאר בסה"מ תרנ"ט ע' קמו. תש"ד ע' 73.

13) יהושע א, ח. וראה מנחות צט, ב.

מאמרות, היינו, שהאפשרות לפעולת הצדיקים לקיים את העולם (ע"י לימוד התורה, שזהו"ע עשרת הדברות שעל ידם הוא הקיום דעשרה מאמרות) היא לפי שהעולם נברא בעשרה מאמרות, שבעולם כזה דוקא יכולים הצדיקים לפעול (ע"י עבודתם) גילוי אלקות בעולם. וזהו גם הענין דתלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, היינו שממשיכים גילוי אלקות בעולם.

ג) **אמנם** כדי לפעול גילוי אלקות בעולם ע"י עסק התורה צריך להיות ענין הביטול דוקא, שלא ירגיש את עצמו לאיזה מציאות כו'. וזהו מה שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר בהמשך המאמר¹⁵ גדול ההכרח בענין הביטול ושלילת הרגש עצמו, לפי שהרגש עצמו הוא בדוגמת ענין השוחד שפועל הטיית השכל וכו'. ומביא גם הסיפור הידוע בחסיד א', בר דעת גדול בהשכלה, שבא אל כ"ק אדמו"ר הצ"צ, והתאונן לפניו: מי טרעט אויף מיר אין ביהמ"ד, וואָס איך זאָג געפעלט זיי ניט וכו', והשיב לו כ"ק אדמו"ר הצ"צ: ווער הייסט דיר מתפשט זיין זיך אין גאַנצן ביהמ"ד אַז וואו מען טרעט זאָלסטו מיינען אַז מען טרעט אויף דיר. וסיים הצ"צ: כתיב¹⁶ יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו, אָנן הוא מלשון און שפירושו כח, וכמו מרוב אונים ואמיץ כח¹⁷, והיינו, שגם מי שהוא בעל כח בקדושה, הנה, אם הוא מרגיש את עצמו למציאות, צריך להיות אצלו ענין התשובה (יעזוב גו'), להיות בביטול. והיינו, שאין הכוונה כאן לשלילת ענין הגאווה, שהרי גאווה הו"ע האסור ע"פ דין¹⁸, אלא הכוונה היא לענין דהרגש עצמו בלבד, ומ"מ צ"ל יעזוב גו'. ועוד זאת, דמ"ש איש און מחשבותיו הוא בהמשך להתחלת הפסוק יעזוב רשע דרכו, ומזה מובן שיעזוב רשע דרכו ויעזוב איש און מחשבותיו צריכים להיות באותה פשיטות, והיינו, דכשם שמוכן בפשיטות שיעזוב רשע דרכו הוא דבר המוכרח, הנה באותה פשיטות צריך להיות גם יעזוב איש און מחשבותיו, שגם בעל כח בקדושה צריך לעזוב את הרגש עצמו ולהיות בביטול. וענין זה (שלימוד התורה צ"ל בהקדמת הביטול דוקא) קשור גם עם ברכת התורה שצ"ל קודם לימוד התורה, ברכו בתורה תחילה¹⁹, כמ"ש הר"ן²⁰ בשם רבינו יונה שהקדמת ברכת התורה מורה על חשיבות וחביבות התורה אצל לומד התורה, שאז הלימוד הוא באופן

18) ראה סוטה ה, א. רמב"ם הל' דעות פ"ב ה"ג. שו"ע אדה"ז סי' קנו ס"ג.
19) נדרים פא, א. ב"מ פה, ריש ע"ב.
20) נדרים שם. וראה ב"ח טואו"ח סמ"ז.

15) פ"ד-ה.
16) ישע'י נה, ז.
17) שם מ, כו.

שזוכר את נותן התורה, ולא באופן של הרגש עצמו וכו'. וזהו ענין לימודי הוי', שפירושו תלמידי הוי' (כנ"ל), שמצד זה נעשה הרגש הביטול, כי גם מי שמרגיש מעלת עצמו לגבי זולתו, ויתירה מזה, שאפילו לגבי מלאכים טוען הוא שבשרשו גדלה מעלתו יותר ממעלת המלאכים, מ"מ, לגבי הקב"ה הרי הוא בודאי בתכלית הביטול. וזהו שמבאר בהמאמר²¹ שכאשר יהיו תלמידי המקום (לימודי הוי'), שזהו ענין הביטול, אזי יורגש אצלו האמת שהוא ית' מקומו של עולם²², ואז גם לימודו בתורה הוא באופן שנרגש אצלו שהתורה היא חכמתו ורצונו ית', ולא שכל אנושי, ועי"ז נעשה רוב שלום בניך, בוניך, שזהו"ע מרבים שלום בעולם.

(ד) **והנה** אע"פ שענין זה צריך להיות ע"י עבודת האדם בכח עצמו, וכמ"ש²³ ובחרת בחיים, מ"מ, יש על זה נתינת כח מלמעלה. וכפי שמביא כ"ק מו"ח אדמו"ר בהמאמר²⁴ מ"ש רבינו הגדול נ"ע שהאותיות ובחרת בחיים הכתובים בתורה הן עצמם סיוע להאדם המסתכל בהם כו'.

וזהו גם מה שמסיים בהמאמר²¹, שהחתן בשבת שלפני חופתו קוראין אותו לתורה, דחתן וכלה מקיימים את העולם להעמיד בנים עוסקים בתורה, לזאת הנה קוראין אותו לקרות האותיות שבתורה שהם המקיימים עשרה מאמרות. ויש לבאר הדיוק בענין קריאת האותיות שבתורה, אותיות דוקא (ולא ענין ההבנה וההשגה שבתורה), כי, התהוות וחיות העולם היא ע"י האותיות שבעשרה מאמרות (כנ"ל ס"א), וכיון שהחתן עומד לבנות עולם חדש, בנין עדי עדי²⁵, שיהי' נוגע עד סוף כל הדורות, לכן קורין אותו לקרות ולהסתכל בהאותיות שבתורה. ועוד ענין בזה, כמשנת"ל (ס"ג) שצריך להיות ענין הביטול דוקא, וענין הביטול מודגש בקריאת אותיות התורה יותר מאשר בלימוד התורה באופן של הבנה והשגה, שלכן, לא מספיק לימוד התורה באופן של הבנה והשגה, אלא צ"ל גם קריאת אותיות התורה. ומזה מובן גם שההמשכה והנתינת כח שע"י הקריאה בתורה היא לא רק לאלה ששייכים להבנה והשגה שבתורה, אלא גם לאלה שלעת עתה שייכים רק לקריאת אותיות התורה, שלכן, גם הם עולים לתורה ומברכים ברכת התורה²⁶, כמו אלה ששייכים להבנה והשגה שבתורה.

(24) פ"ב.

(25) נוסח ברכת שבע ברכות.

(26) הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ב סי"ב.

(21) ספ"ה.

(22) ב"ר פס"ח, ט.

(23) נצבים ל, יט.

רַע"י עבודה זו נעשית תכלית השלימות דבנ"י, שלכן נאמר עליהם שובי שובי השולמית²⁷, דקאי על כנסת ישראל שנקראת שולמית²⁸, מצד ענין השלימות שבהם²⁹.

(27) שה"ש ז, א. בניך הנ"ל פ"ב.
 (28) ראה שהש"ר עה"פ. וראה ד"ה וכל (29) חסר הסיום (המו"ל).